

**MALAKA OSHIRISH VA QAYTA TAYYORLASH TIZIMIDA TINGLOVCHILARNI
KOMPYUTER AMALIY DASTURLARDAN FOYDALANIB INNOVATSION
FAOLIYATGA YO’NALTIRISH USULLARI**

**M.P.Masharipov
N.Xalikova**

Toshkent shahar pedagoglarni yangi metodikalarga o’rgatish milliy markazi

Annotatsiya: Ushbu maqolada tinglovchilarni pedagogik faoliyatida ta’lim jarayonini samaradorligini oshirishda Edraw Max dasturidan foydalanib didaktik tarqatma materiallarni tayyorlash va ulardan foydalanish imkoniyatlari keltirilgan.

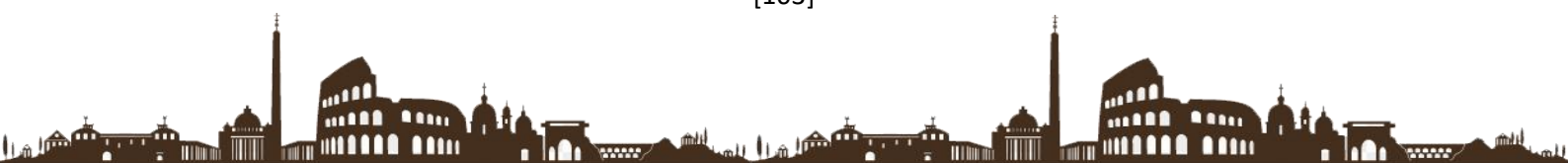
Резюме: В данной статье представлены возможности подготовки и использования дидактических раздаточных материалов с использованием программы Edraw Max для повышения эффективности образовательного процесса в педагогической деятельности слушателей.

Summary: In this article, the opportunities for the preparation and use of didactic dissemination materials using the Edraw Max program are presented in order to increase the effectiveness of the educational process in the pedagogical activity of the audience.

Kalit so’zlar: Edraw Max, Crossword Forg, Mind Maple, AvtoPlay, flayer.

Ta’lim sohasidagi barcha islohatlarning asosiy maqsadi ma’naviy jihatdan mukammal rivojlangan insonlarni tarbiyalash, ta’lim tizimini takomillashtirish, dars jarayonlarini yangi pedagogik va axborot texnologiyalari asosida har tomonlama zamon talabiga mos ravishda amalga oshirishdan iboratdir. Shuning uchun ham bugungi kunda ta’lim - tarbiya tizimida axborot texnologiyalarining zamonoviy texnologiyalaridan samarali foydalanishga alohida e’tibor berilmoqda.

Ta’lim tizimida innovatsion texnologiyalar- interaktiv doskalar, Smart doskalar, ta’limiy Planshetlar, Internet tarmoq dasturlari, vebinar va masofaviy darslar, mobil ilovalar, multimedia ilovalar va boshqalar ta’limda ko’plab imkoniyatlarni ochib berdi. Bu albatta ta’lim oluvchi yoshlarning ta’lim jarayonida noan’anaviy darslarga bo’lgan talabini oshirdi. Hozirgi kunda darslarda o’quvchilarni oddiy doska va bo’r bilan darslarga qiziqtirish sinf o’quvchilarining ma’lum qismigagina ta’sir etmoqda. Shuning uchun darslarda foydalaniladigan vositalar dars jarayonining asosini tashkil etadi. Bu esa o’qituvchilardan puxta tayyorgarlikni talab etadi. O’qituvchilar darslarni tashkil etishda didaktik tarqatma, axborot kommunikatsiya va pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va boshqa vositalardan foydalanishi lozim. Bunda o’qituvchilar bunday vositalarni yaratish va tayyorlashda ayrim muammolarga duch kelishmoqda. Shuning uchun dars jarayonlarini tashkil etishda va uni o’tkazishda ayrim xatoliklar, o’quvchilarni darslarga befarq bo’lishi, ta’lim olishiga qiziqishlarini pasayishi va boshqa muammolar kelib chiqmoqda hamda

o'quvchilar tomonidan ham darslarga talab pasayib borarmoqda. Bu talablar asosida hozirgi kunda o'qituvchilarning asosiy muammosi bu - dars jarayonini qanday qiziqarli va mazmunli tashkil etish, mavzu bo'yicha o'quvchilardagi ta'limiy, tarbiyaviy hamda rivojlantiruvchi maqsadlarni amalga oshirish, ulardagi bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalarini rivojlantirishga erishish mumkin. Bu muammolarni hal etishda albatta dars vositalaridan foydalanish orqali hal etishga erishish mumkin. Bugungi kunda ta'lim jarayonida samara beruvchi ko'plab kompyuter amaliy dasturlari va pedagogik dasturiy vositalar mavjud bo'lib bulardan ta'lim jarayonini samaradorligini oshirishda foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bular Edraw Max, Crossword Forge, Mind Maple, AvtoPlay, iSpringPro va boshqalarni keltirishimiz mumkin.

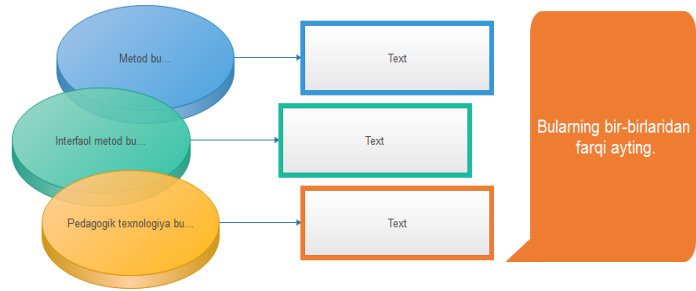
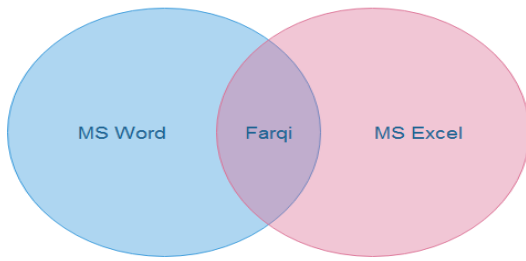
Ta'lim jarayonida foydalaniladigan dars vositalari (darslik, tarqatma materiallar, texnik vositalar va boshqalar) dars jarayonini qiziqarli va o'qituvchi hamda o'quvchilar uchun ko'plab imkoniyatlar beradi. Bular:

- darsda o'quvchilarni befarq bo'lmasligiga;
- bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilarning faolligini oshirishiga;
- o'quvchilardagi motivatsiyani oshirishiga;
- o'quvchilarni fikrlashga va o'z ustida ishlashga o'rgatish;
- o'z fikrlarini erkin ifoda etish va o'z g'ayalar fikrini hurmat qilish madaniyatini shakllanishiga;
- o'quvchilar ko'proq axborotlarga ega bo'lishiga erishishi;
- o'qituvchi o'quvchilardagi bo'shliqlarni to'ldirishga erishishi;
- o'quvchilarni baholashdagi xolislik va oshkoralik;
- dars mashg'ulotining nazoratini qulay olib borilishi;
- o'quvchilarda egallashi lozim bo'gan bilimlar hajmining oshishiga erishish va boshqa ko'plab imkoniyatlarni beradi.

Edraw Max dasturi yordamida pedagogik faoliyatda ta'lim jarayonini samaradorligini oshirishda foydalanish juda katta samara beradi. Edraw Max dasturining asosiy vazifasi - flaer va didaktik tarqatma materiallar tayyorlash. Edraw Max dasturi didaktik tarqatma materiallar va flayer dizaynini yaratishga mo'ljallangan professional dastur. Dastur interfeysi qulay va sodda. Funktsiyalarni bajarish oson va qulay. Edraw Max dasturi professional ko'rinishga ega bo'lgan, flayer, sertifikat va boshqa turdagi tarqatma materiallarni tayyor shablonlar yordamida yaratish imkoniyatini beruvchi uskunalar paneliga egadir. Dastur avtomatik ravishda giper murojaatlar va tasvirlar qo'shish imkoniyatiga egadir. Tayyor ma'lumotlarni PDF ga, PowerPoint formati ppt,ppn, MS Word dasturi (.doc) va boshqa grafik formatlarga eksport qilish imkoniyatiga ega. Dastur yordamida pedagogik tarqatma materiallar va ular ustida turli qo'shimcha amallar bajarish imkonini beradi. Dastur ishga tushirilganda dasturning yo'nalish sohalari va grafik ko'rinishidagi axborotlarni namoyish etadi. Foydalanuvchi o'ziga tegishli yo'nalishni tanlashi va undagi imkoniyatlardan foydalanishi mumkin hamda ular ustida qo'shimchalar kiritish mumkin

+ Venn diagrammasi yordamida dasturlarning jadvallar bilan ishlashdagi farqlarni ko'rsating.

Bu dastur yordamida tasvirlarga savollarni ochiq va yashirish imkoniyati orqali qiziqarli tashkil etish imkoniyatini beradi. Masalan: O'qituvchi dars mashg'loti uchun didaktik material tayyorladi.

Bu erda o'quvchilar Qorbobo sovg'alaridan birini tanlaydi. Tanlangan sovg'a ustiga o'qituvchi sichqoncha ko'rsatkichini olib borish bilan sovg'a ichidagi savollar namoyish bo'ladi.

Buning uchun o'qituvchi oldindan sovg'alarga savol keritib chiqishi lozim bo'ladi.

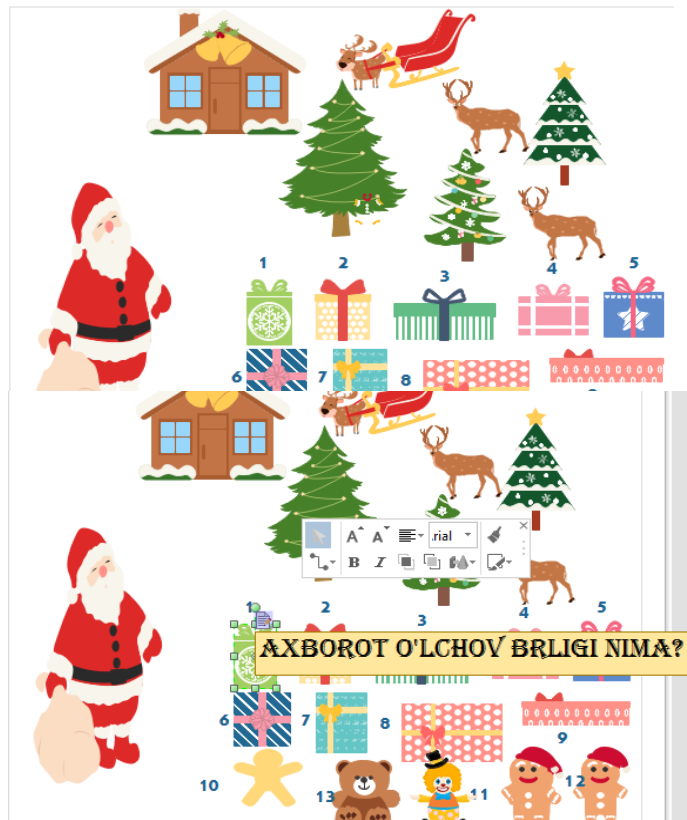
Savolni bekitish uchun sovg'a tanlanadi va Insert menyusidan "Insert note" buyrug'i tanlanadi. Hosil bo'lgan matn oynasiga savol kiritiladi va OK tugmasi bosiladi.

tanlangan sovg'a ustida

1 fayl ko'rinishidagi belgi hosil bo'ladi va fayl belgi tanlanganda savol namoyish etiladi. Quyidagi tasvirda ko'rishimiz mumkin.

Shu tartibda sovg'alarga savollar va tarqatma materiallarni o'rnatish yoki ssilka ham qilish mumkin. Bitta sovg'aga bir nechta savol va fayllarni ssilka qilish mumkin. Chunki umumta'lim maktablarida bitta sinfdan 30-35 tagacha o'quvchi bor.

Shuning uchun bitta sovg'a'ga 5-10... talab savollarni yshirib qo'yish imkoniyatini beradi. Bu amaliy dasturlardan barcha fanlarda foydalanish mumkin. Dastur orqali dars jarayonlarini mazmunli va qiziqarli tashkil etish va o'quvchilardagi ko'plab g'oyalarni yuzaga chiqarish imkoniyatlarini beradi. Zamonaviy usullar yoki o'qitishning samarasini oshirishga yordam beruvchi kompyuter dasturlaridan foydalanish o'quvchilarda ta'limga qiziqishini oshirish, kompyuter savodxonligini va mantiqiy, aqliy, ijodiy, adabiyotlarni o'qishga va boshqalarga

erishish orqali ularning kelajakda yetuk mutaxasis bo'lishi uchun mustahkam zamin yaratadilar.

ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Sh.Mirziyoyev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent – 2016. Sh.Mirziyoyev. “Erkin va farovon, demokratik O`zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”. Toshkent – 2016.

2. Sh.Mirziyoyev. “Erkin va farovon, demokratik O`zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”. Toshkent – 2016.

3. M.Masharipov va boshqalar “Talim jarayoniga AKT”. T.:2019yil

4. M.Masharipov va boshqalar “Matematika fanini o`qitishda AKT dan samarali foydalanish”. T.:2021yil

5. <http://www.ziyonet.uz>- Ziyonet ta'lim axborot tarmog'i.

6. <http://khanacademy.org>- Xon akademiyasi masofaviy ta'lim portali.

7. <https://www.coursera.org>- Onlayn ochiq ta'lim platformasi.

